

LUNDS
UNIVERSITET

Migrationsverkets långa väntetider

Analys på människans möjlighet att infria sina rättigheter under väntetiden på
beslut från migrationsverket

Freja Andersson

Avdelningen för mänskliga rättigheter
Historiska institutionen
Kurskod: MRSG31
Termin: vårterminen 2020
Handledare: Karin Zackari
Omfång: Antal ord (11347)

Abstract

Under år 2015 sökte sig hundratals flyktingar till Sverige i hopp om att få asyl- eller uppehållstillstånd. Det resulterade i att väntetiderna för beslut om asyl- och uppehållstillståndet förlängdes. Väntetiderna på beslut kom att bli allt från flera månader upp till år. Konsekvenserna av det ökade antalet ansökningar ledde även till att tillfälliga lagen *SFS 2016:850* framtofs, för att begränsa möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige. Året efter framtofs gymnasielagen *2017:353* med syfte att personer mellan 17-24 ska kunna söka om ett uppehållstillstånd för studier. Den största och mest relevanta konsekvensen av de långa väntetiderna för den här uppsatsen är hur väntetiden påverkar människors tillgång till sina mänskliga rättigheter.

Syftet med här uppsatsen är att diskutera människan som är i processen av asyl- eller uppehållstillstånds möjlighet att få tillgång till dess rättigheter. Om människan överhuvudtaget har möjlighet att få sina mänskliga rättigheter infriade. Diskussionen och analysen kommer göras på ett filosofiskt plan istället för att analysera och peka ut vilka exakta mänskliga rättigheter som kränks av väntetiderna. För att stödja tesen har människorätts-teoretikerna Hannah Arendt, Susan James och Martha Nussbaums teorier diskuterats och analyserats. Det primära materialet har bestått av svensk lagstiftning, statistik och migrationsverkets hemsida. Metoderna som har använts för att besvara syftet är argumentationsanalys och idéanalys. Slutsatsen blev att i dagsläget har människan som befinner sig i väntan på beslut inte möjlighet att infria sina mänskliga rättigheter till fullo.

Sökord:

Väntetider för beslut, migrationsverket, asyl, asylsökande, uppehållstillstånd, utlänningslagen, gymnasielagen.

ABSTRACT	2
1 INLEDNING	1
1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar	2
1.2 Material och avgränsningar	3
1.2.1 Primär- och sekundärmaterial	3
1.2.2 Källkritik	4
1.3 Forskningsetiska bedömningar	5
2 LITTERATURÖVERSIKT OCH TIDIGARE FORSKNING	6
2.2 Tidigare forskning	6
2.2.2 tidigare forskning-långa handläggningstider på Migrationsverket	6
2.2.3 tidigare forskning-svensk asylpolitik	7
2.3. Förklaringar av begrepp	7
2.4 Information om Migrationsverket som verksamhet	8
2.5. Utlänningslagen SFS 2005:716	9
2.5.2 Tillfälliga Lagen SFS 2016:850	10
2.5.3 Gymnasielagen: SOU 2016:9	10
2.6 Vem får asyl	11
2.6.2 Vem får uppehållstillstånd	11
2.7 Bristande resurser och Problem vid beslutsfattande	13
2.7.2 Överklagande och verkställning	14
2.8. Universal Declaration of Human rights	14
3 TEORI OCH METOD	16
3.2 Teori	16
3.2.2 Hannah Arendt	16
3.2.3 Susan James	18
3.2.4 Martha Nussbaum	19
3.3 Metod	21
4 ANALYS OCH DISKUSSION	23
4.2 Analys	23
4.2.2 Analys utifrån Arendts teori	24
4.2.3 Analys utifrån James teori	25
4.2.4 Analys utifrån Nussbaums kapacitetsteori	26
4.3 Diskussion	28
4.3.2 svenska lagstiftningens flexibilitet	28
4.3.3 Vikten av att effektivisera handläggare processen	29
4.3.4. Möjligheten att kräva sina mänskliga rättigheter	30
5 Sammanfattning	31
6 REFERENSER	32
Offentliga tryck:	32
Tryckta verk:	33

1 Inledning

Under 2015 flydde hundratusentals undan de rådande krigen som skedde i mellanöstern och Nordafrika. Mellan 2015-2019 har 647 572 uppehållstillstånd beviljats varav 154 223 stycken beviljats med asylskäl. Av 154 223 av de beviljade uppehållstillstånden med asylskäl, har 105 738 av de beviljats efter flyktingströmmen under 2015-2016.¹ Det stora antalet asylsökande som sökte sig till Sverige orsakade stor belastning på migrationsverket vilket har medfört långa väntetider på beslut kring uppehållstillstånd. Väntetiderna kan vara allt från flera månader upp till flera år innan beslut fattas. På Migrationsverket hemsida står det att väntetiderna för ett beslut om uppehållstillstånd bör förväntas vara inom sex månader. Sedan står det att detta är endast en restriktion och inte ett lovord på hur lång tid beslutet kan komma att ta.² På grund av migrationsverket inte tog några beslut om uppehållstillstånd förens senare, det vill säga 2016 eller 2017 visar statistiken att den största invandringen inte var 2015, istället var den 2016. Människan påverkas mycket av att befinna sig i limbo i väntan på svar från migrationsverket, inte minst påverkas människan psykiskt till det sämre i många fall.³

Alla människor har rätt att ta del av rättigheter som kallas för mänskliga rättigheter. Dessa rättigheter är framtagna för att skydda människors integritet, frihet och rätt till ett värdigt liv. I deklarationen för mänskliga rättigheter finns 30 stycken artiklar som tillsammans omfattar de mest grundläggande rättigheter en människa bör inneha. När människor kommer till Sverige vare sig det är i för att skapa ett bättre liv, om det är för att fly från krig, förföljelse eller andra hot som kan tänkas förekomma i ens hemland och möts av de långa väntetider på migrationsverket, vad händer då?

Den här uppsatsen kommer handla om att analysera samt diskutera människan, som är i processen av uppehållstillstånds möjlighet att få tillgång till dess rättigheter. Det kommer att göras på ett filosofiskt plan istället för att analysera vilka exakta rättigheter som kränks av väntetiderna.

---

¹ Migrationsverket, *beviljade uppehållstillstånd 2010-2018*, <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Statistik/Beviljade-uppehallstillstand-oversikter.html> (hämtat 2020-05-05)

² Migrationsinfo, *asylsökande i Sverige* <https://www.migrationsinfo.se/migration/sverige/asylsokande-i-sverige/> (hämtat 2020-04-17)

³ Statistikmyndigheten, *många nya medborgare under 2016* <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/pong/statistiknyhet/medellivslangder-hushallsstatistik-asylsokande-m.m.-2016/> (hämtat 2020-04-27)

Anledning till det är genom att analysera på ett filosofiskt plan öppnas ett större utrymme för diskussion som kan ta in aspekter som i tidigare forskning inte berörts. Tillgodoseendet av rättigheter som James pratar om, samt Arendt och Nussbaum kapaciteter. Det handlar inte om enskilda rättigheter, utan det handlar om att överhuvudtaget ha tillgång till rättigheter. Att bli betraktad av svenska staten som en rättighetsinnehavare.

1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar

Syftet med den här uppsatsen är att undersöka om människan tillgång till sina mänskliga rättigheter riskerar att bli kränkta av migrationsverkets långa väntetider. Att undersöka om människan överhuvudtaget har tillgång till sina rättigheter i väntan på beslut om uppehållstillstånd från migrationsverket. Som vi vet idag, kan det ta flera månader eller till och med år innan personen som har ansökt om antingen uppehållstillstånd eller asyl får svar. Migrationsverket bestämmer vilka som är välkomna att stanna i landet och vilka som behöver lämna landet med stöd i Sveriges lagstiftning. Detta betyder att migrationsverket har stort ansvar samt möjlighet att påverka människors livssituationer. Människor söker sig hit till Sverige av olika anledningar, och kanske är det inte möjligt för migrationsverket att ge uppehållstillstånd till alla, men vem får asyl och uppehållstillstånd egentligen? Idag är migrationsverket dessvärre känt för sina långa väntetider, vilket kan komma att påverka människors möjlighet till att få tillgång till sina mänskliga rättigheter. För att besvara syftet har jag tagit fram två stycken frågeställningar som är relevant att undersöka. Genom dessa frågor vill jag klargöra orsakerna till den långa väntetiden för samt reda ut på ett filosofiskt plan hur långa väntetiderna påverkar människors tillgång till sina rättigheter.

Frågeställning

Huvudfråga:

- *På vilket sätt kränks människor rättigheter av långa väntetider*

Bifrågor:

- *Huruvida människorna i processen har tillgång till att göra anspråk på sina rättigheter.*
- *Går det att bli betraktad av svenska staten som en rättighetsinnehavare i väntan på beslutet.*

1.2 Material och avgränsningar

Materialet som kommer användas i uppsatsen grundar sig primärt i Migrationsverkets förhållningsregler, lagar och tidigare beslut som hämtats från Migrationsverket samt invandringsstatistik. Materialet kommer att analyseras för att sedan besvara den aktuella frågeställningen. De avgränsningar som har gjorts har skett för att fokusera på nutida påverkan av de långa som finns idag. Det finns även en del tidigare forskning som har gjort om väntetiderna på migrationsverket, men dessa har varit för tidigare år än det tidsspännet som gäller i den här uppsatsen. Därför har material från år 2015–2019 varit i fokus. Under denna period var antalet flyktingar som sökte sig till Sverige som störst, vilket kan vara en av flera underliggande anledningar till att väntetiderna har blivit längre. Materialet kommer som tidigare nämnt att först undersökas och redogöras för att sedan analyseras för att finna argument och idéer som kan besvara frågeställningen.

1.2.1 Primär- och sekundärmaterial

Primärmaterialet i den här uppsatsen består utav svensk lagstiftning, där utlänningslagen och gymnasielagen har varit i fokus, migrationsverkets hemsida samt beslut och rapporter från migrationsverket och statistik gällande asyl och uppehållstillstånd. De förordningar och direktiv som migrationsverket förhåller sig till, fall i förvaltningsrätten samt statistik, därför har ovanstående material noga valts ut för att ligga som underlag till uppsatsen.

Sekundärmaterialet består utav tidigare forskning, för att se vart utgångsläget är och vilka resultat tidigare forskningar har visat gällande migrationsverket väntetider och tillgång till mänskliga rättigheter.

För att stärka och nyansera uppsatsen har tre människorätts-teoretikers teorier tagits med. Alla tre diskuterar tillgodoseendet av rättigheter i olika former, som är relevant att diskutera och lyfta i uppsatsen. Dessa tre teoretiker är Susan James, Hannah Arendt och Martha Nussbaum.

1.2.2 Källkritik

De källor som har valts ut till den här uppsatsen är valda utifrån vad som är relevant för uppsatsen, samt de som är mest trovärdiga källor. I början av uppsatsen studerade materialet som stod på migrationsverkets hemsida, men migrationsverket förhåller sig till de direktiv som finns i den svenska lagstiftningen. Därför har den svenska lagstiftningen varit hög prioritet att lyfta fram och diskutera. På migrationsverkets hemsida finner människan som söker uppehållstillstånd mycket av information som kan vara relevant att veta vid processen om asyl- eller uppehållstillstånd. Problemet med att titta på migrationsverkets hemsida angående vad som gäller vid ansökan om asyl och uppehållstillstånd är att det inte ser likadant ut i teorin som det gör i praktiken. Exempelvis står det att ”*Migrationsverket ska avgöra ansökan om uppehållskort eller permanent uppehållskort inom sex månader.*”⁴ Men utifrån de beslut som studerats har det i praktiken tagit längre tid för migrationsverket att komma fram till ett beslut. För att återigen klargöra problematiken riktad mot migrationsverket hemsida är att hemsidan inte visar hur det ser ut i praktiken, endast hur det ”borde gå till”. På Statistikmyndighetens (SCB) hemsida går främst att få reda på om statistik, hemsidan har som uppgift att redogöra korrekt och opartisk statistik samt information för läsaren. SCB skriver på sin hemsida att de ansvarar för att ta fram officiell och statlig statistik.⁵ SCB har varit bra att titta på för att få ett exakt nummer på hur många som invandrade till Sverige under åren 2015-2019, samt hur många som faktiskt fick.

För att göra uppsatsen mer nyanserad hade personliga intervjuer till de som befinner sig i de här situationerna kunnat utföras. Det hade gett en inblick i hur personerna upplever att de har blivit påverkade av de långa väntetiderna samt hur de är att förhålla sig till omständigheterna som det medför. För att det hade gett resultat på den här uppsatsen hade ett flertal behövt blivit intervjuade, vilket hade tagit längre tid än vad som nu var möjligt. En annan möjlighet för att göra uppsatsen ytterligare nyanserad, hade intervjuer kunnat göra på migrationsverket, för att kunna höra vad deras tankar och uppfattning är gällande situationen med väntetiderna.

---

⁴ Migrationsverket, tid till beslut, <https://www.migrationsverket.se/Kontakta-oss/Tid-till-beslut.html> (hämtat 2020-04-24)

⁵ Statistikmyndigheten, *Om SCB*, <https://www.scb.se/om-scb/> (hämtad 2020-04-25)

1.3 Forskningsetiska bedömningar

Om intervjuer hade utförts till den här uppsatsen, hade de kunnat tänkas göra anonyma, vilket hade etiskt sett varit optimalt för att dels skydda individens integritet. För att samhället och individer skall kunna utvecklas till det bättre är forskning en viktig del i utvecklingen. För att forskningen som gör ska vara trovärdig och användbar för samhället behöver forskningen hålla god kvalitet och utföras på korrekt sätt, med värdefullt innehåll samt relevanta frågor. Detta krav som sätts på forskningen kan även kallas för *forskningskravet*. Mot forskningskravet ställs *individskyddskravet*, som handlar om att individen skall ha rätt till skydd för otillåten insyn i deras livsförhållanden.⁶

Stor del av den här uppsatsen har stöd i utlänningslagen. Utlänningslagen kan ses som en av de mest relevanta lagarna migrationsverket har att förhålla sig till när det kommer till beslut om asyl- eller uppehållstillstånd. Som tidigare nämnt fattar Migrationsverket sina beslut med stöd i svensk lagstiftning. Lagarna har som praktisk användning för att reglera tillvägagångssätt, samtidigt som det går att argumentera för att lagarna finns som skydd för att se till att alla får lika behandling och skyddar de svagaste i samhället.⁷ Migrationsverket har som princip att fatta beslut om behandling av varje ansökning till asyl- eller uppehållstillstånd individuellt för att det är personen som ansöker rättvis bedömning.

I och med att migrationsverket praktiserar separat bedömning i enskilt fall och därav finns det många tillämpningar av lagarna. Artiklarna är gjorda för att alla skall få tillgång till lika bedömning men det finns många undantagsfall eller lagar som går ihop. För att varje individ skall kunna få sin individuella utvärdering går det inte att ha ett fyrkantigt reglemente eftersom det inte passar in på alla och skulle skapa stora konflikter. Förvisso, det kan skapa större risk att bli förvirrande med alla undantag som finns med i lagtexterna i och med att många aspekter att ta in i ett beslut samt att ge chans för den sökande. Om beslutet anses vara felaktigt bedömt finns det lagar som säger att personen har rätt att överklaga, vilket återigen påvisar att lagen har en viss flexibilitet och inte är enbart fyrkantigt.

---

⁶ Vetenskapsrådet, *forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*, ISBN:91-7307-008-4, Elanders Gotab, s.5

⁷ Sveriges riksdag, beslut om lagar, <https://www.riksdagen.se/sv/sa-funkar-riksdagen/riksdagens-uppgifter/beslut-om-lagar/> (hämtat 2020-05-15)

2 Litteraturoversikt och tidigare forskning

2.2 Tidigare forskning

De tidigare forskningarna som har gjorts om liknande ämne, visar på att de långa väntetiderna inte är något nytt "fenomen" som uppstod år 2015 flyktingström. I själva verket verkar det vara något som har präglat migrationsverket under längre tid. Även om migrationsverket har som mål att hålla sina beslut under sex månader, visar tidigare och nuvarande statistik att det inte är fallet.

2.2.2 tidigare forskning-långa handläggningstider på Migrationsverket

Tidigare forskningsuppsats som har varit relevant för den här uppsatsen är skriven av Stefan Fritzson år 2008 och den handlar om en studie som gjorts om styrning och långa handläggningstider på Migrationsverket.⁸ Fritzson sätter perspektiv och utforskar varför väntetiderna på migrationsverket ofta dröjer. Fritzson kommer fram till att det har flera faktorer som påverkar väntetiden och förklarar i sin diskussion varför han anser att långa väntetider är problematiskt. Fritzsons uppsats är lik min på många sätt, bland annat att vi båda utforskar och lyfter ämnet kring migrationsverkets långa väntetider. Det som skiljer våra uppsatser åt är att den här uppsatsen fokusera på vilka mänskliga rättigheter kan komma att kränkas av de långa väntetiderna, medan Fritzsons uppsats endast fokusera på de långa väntetiderna.⁹

I Fritzson uppsats fick han fram att när antalet asylsökande ökar har även handläggningstiderna ökat. Fritzson skriver att många av de asylsökande kan få vänta flera månader på att polisen skall genomföra en asylutredning. Men de som oftast får vänta längst är asylsökande som placeras på asylboende som är på en ort där polisen saknar utredningsresurser och för de utlänningar som efter inresan söker asyl hos polismyndigheten i Stockholm, Göteborg eller Malmö.¹⁰

I Fritzson uppsats blev slutsatsen att Fritzson lyfter fram tre problem som blir tydliga konsekvenser av de långa väntetiderna. Det första skälet är ut en humanitär aspekt, att människan inte mår bra av att leva i ovisshet under längre tid. Det andra är att det inte går ihop med rättssäkerhet att inte ha möjlighet att förutse utfallet. Och det tredje och sista problemet är den ekonomiska aspekterna, att

---

⁸Fritzson, Svensk asylpolitik, en studie kring styrning och långa handläggningstider på migrationsverket, pub. Växjö universitet. 2008. s.4

⁹ Fritzson, 2008, s.2

¹⁰ Fritzson, 2008. s.36

en längre väntan innebär mer resurser i anspråk, vilket orsakar höga kostnader. I kostnaden har Fritz räknat in bostäder, ekonomisk hjälp, sjukvård och liknande åtgärder som kan tänkas behövas för asylsökande under väntetiden.¹¹

2.2.3 tidigare forskning-svensk asylpolitik

En annan relevant studie som har gjorts av Effat Mirsafdari handlar om svensk asylpolitik där det har låtit undersöka väntetiderna och dess konsekvenser. Mirsafdari kom fram till att de fanns fyra olika faktorer som orsakar långa väntetider för den som söker asyl. De fyra faktorerna som tas upp är; brist på resurser hos Migrationsverket, det stora antalet asylsökande som saknar resehandlingar, mängden överklagande av beslut, samt ständigt nya ansökningar.¹² Precis som Fritzson, ser Mirsafdari att väntetiderna medför psykiska problem men Mirsafdari kom även fram till att det medför problem som passivisering och minskad handlingskraft.

Mirsafdari tar upp den ekonomiska aspekten av att ha långa väntetider, där hon likt Fritzson ser mest att det blir negativa konsekvenser för samhället. År 2001 kostade det samhället 226 kr var dag som ärendet var i gång, per person som inväntade beslut, det vill säga att om ärendet tog lång tid, kostade det även mer pengar.¹³ Logiken i att handla eftertänksamt och ordentligt i genomförande av asylprocessen har lett till att asylprocessen tar längre tid och därav blivit ineffektivt. En annan aspekt som förlänger processen är att den asylsökande kan sakna resehandlingar, vilket skapar hinder för att fatta beslut samt verkställa beslutet.¹⁴

2.3. Förklaringar av begrepp

Kvotflyktingar-det finns en årlig andel/kvot för hur många flyktingar som överförs till Sverige för att söka uppehållstillstånd i landet, dessa flyktingar får hjälp av migrationsverket och FN:s flyktingorganisation UNHCR.¹⁵

---

¹¹ Fritzson, 2008, s.31-32

¹² Mirsafdari, Effat. Svensk asylpolitiken studie av väntetiderna och dess konsekvenser. Pub. Linköpings universitet. 2003/09 s.43

¹³ Mirsafdari, 2003, s 43

¹⁴ Ibid., s.44

¹⁵ Migrationsverket, *beviljade uppehållstillstånd 2016*, <https://www.migrationsverket.se/download/18.2d998ffc151ac387159ee19/1485556064263/Beviljade%20uppehållstillstånd%202016.pdf> (hämtad 2020-04-27)

Verkställighetshinder- Om en person har fått avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd och blivit beordrad av migrationsverket att lämna landet, så kan det fortfarande framkomma hinder som förhindrar att beslutet ska verkställas. Migrationsverket måste då ta upp ärendet på nytt och göra en omprövning.¹⁶

Utlänningar- Med utlänningar menas med individer med annan statlig tillhörighet än, i det här fallet Sverige, där det medborgarskap individen besitter har stor betydelse.¹⁷

Asylsökande- *“En asylsökande är en person som lämnat sitt land för att söka skydd men ännu inte fått beslut om han eller hon kommer att få uppehållstillstånd. Det är Migrationsverket som tar emot ansökan om asyl, gör en asylutredning och fattar beslut i ärendet.”*¹⁸

Limbo- Att befinna sig i limbo, enligt svenska akademien ordboken, är att befinna sig i ett tillstånd i ingenmans-land.¹⁹ I den här uppsatsen menas det att befinna sig mellan två ting på en obestämmd väntan utan att veta när, hur, eller ens om, något kommer att hända.

2.4 Information om Migrationsverket som verksamhet

Varje år är det hundratusentals människor som flyttar till Sverige av olika anledningar till exempel för att arbeta, för att fly från krig eller för att bo tillsammans med sin familj. För att få tillstånd för att vistas i Sverige under längre tid behöver personen söka om tillstånd vilket gör hos migrationsverket. Migrationsverket är statlig myndighet som omfattas av offentlighetsprincipen. Offentlighetsprincipen innebär att allt som skickas in till migrationsverket blir allmänna handlingar, vilket även inkluderar personuppgifter. Det finns undantag där somliga uppgifter kan betraktas som sekretessbelagda och kan därmed inte lämnas ut.²⁰ Migrationsverket har besökskontor runt om i Sverige som allmänheten kan gå och besöka för att få hjälp med olika ärenden som har med migration att göra.

---

¹⁶ Migrationsverket, *beviljade uppehållstillstånd 2016*

¹⁷ SFS 2005:716

¹⁸ Migrationsverket, *om asylsökande*, <https://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Om-asylsokande.html> (hämtad 2020-05-10)

¹⁹ Svenska akademien ordböcker, *Limbo*, <https://svenska.se/tre/?sok=limbo&pz=1> (hämtad 2020-05-26)

²⁰ Migrationsverket, *juridisk information*, <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Om-webbplatsen/Juridisk-information.html> (hämtat 2020-05-15)

Migrationsverket har på deras hemsida en hel sida där de skriver om mänskliga rättigheter och hur de förhåller sig till rättigheterna. På hemsidan står det att migrationsverket arbetar med mänskliga rättigheter genom att se till att varje ansökan för enskild individ ska prövas individuellt och rättssäkert. Det står att ingen ska riskeras att bli särbehandlad av myndigheten.²¹

2.5. Utlänningslagen SFS 2005:716

Utlänningslagen trädde i kraft första gången år 1937 i Sverige. Lagen hänvisar till regler för utlänningars vistelse i Sverige, in och utresa samt rätten till asyl. Det står även om reglementet gällande vilka grunder en utlänning kan avvisas eller utvisas ur landet. Tanken med lagen är att den ska fungera som ett stöd för att friheten för utlänningarna inte begränsas mer än nödvändigt. Föreligger det att barn är föremål för behandling skall stor vikt läggas på det som för barnet är det bästa, kopplat till hälsa och utveckling.²²

Lagen har genomgått förändring sedan den först trädde i kraft. I samband med EU-direktiv har flera bestämmelser tillkommit. Lagbestämmelserna syftar till att ge en förbättrad samsyn kring mänskliga rättigheter samt krav inom EU. Där tolkningsutrymme ges skall direktivets syfte och ordalydelsen genomsyra tolkningen. I EU-författningens förord finns de tolkningsmedel som är tillåtna för att följa bestämmelsernas intentioner. Vid eventuella konflikter mellan EU-rätten och stater är inte de enskilda nationella tolkningarna accepterade. EU-rätten utgör rättsordning och är överordnad. Ärenden angående uppehållstillstånd har gällande regleringar i Utlänningslagen kapitel 13 och även i förvaltningslagen.²³ I ärenden där migrationsverket ger avslag på ansökan kan överklagande ske i enlighet med kapitel 14, 3§. Överklagan görs till migrationsdomstol, vid ytterligare avslag kan man ta det vidare i enlighet med Utlänningslagen kapitel 16. 9 §, i det fallet, med krav på motivering till prövningstillstånd. Utlänningslagen kapitel 16 samt förvaltningsprocesslagen reglerar de enskilda domstolarnas handläggning.²⁴

---

²¹ Migrationsverket, *mänskliga rättigheter*, <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Vart-uppdrag/Manskliga-rattigheter.html> (hämtat 2020-05-04)

²² SFS 2005:716, *utlänningslag*

²³ SFS 1986:223, *förvaltningslag*

²⁴ SFS 2005:716, *utlänningslag*

2.5.2 Tillfälliga Lagen SFS 2016:850

År 2015 inträffade en stor flyktingström där ungefär 163 000 personer sökte asyl eller uppehållstillstånd i Sverige.²⁵ Det var så pass många flyktingar som sökte asyl att Sveriges migrationssystem inte klarade att hantera alla ansökningar, detta verkar ha resulterat i långa väntetider men konsekvensen av det blev att Sverige införde en tillfällig lag *SFS 2016:850*. Den tillfälliga lagen infördes i juli 2016 och syftet med lagen är att begränsa asylsökandes möjligheter att få godkänt på uppehållstillståndsansökan i Sverige. I lagen har vissa skyddsgrunder, som asylsökande tidigare har kunnat använda som motivation för att få sin ansökan beviljad, tagits bort. Sverige som tidigare hade flera möjligheter till att bevilja uppehållstillstånd begränsade det med den nya lagen till att enbart ha den miniminivå som internationella konventioner och EU-rätten kräver.²⁶ Tanken var att lagen skulle gälla till 19-juli 2019 men en dag innan den skulle upphöra bestämde riksdagen för att förlänga den till 19-juli 2021.²⁷

År 2016 införde regeringen som är tillfälliga lagen som begränsar möjligheten att få uppehållstillstånd som förlängts till 2021.²⁸ Dessa begränsningar går att diskutera hur de går att förhålla sig gentemot människans rättighet/kapacitet att röra sig fritt. Människan inte kan bestämma vart den föds men människan borde ha rätt att själv få bestämma vart hen vill bygga upp sitt liv.

2.5.3 Gymnasielagen: SOU 2016:9

År 2015 införde regeringen även gymnasielagen, som innebär nyanlända elever skall ha tillgång till utbildning och skola. Regeringen införde att alla kommuner var tvungna att ta in nyanlända för att förbättra förutsättningarna för integration. Lagen trädde först i kraft år 2016, efter att särskilda utredningar hade gjorts på kommuner för att se och finns åtgärder för kommunernas möjlighet att ta emot nyanlända elever till skolorna. Regeringen skriver att syftet med gymnasielagen är att skapa möjlighet till att se till nyanlända ungdomar får sin rättighet till utbildning tillgodosedd. Regeringen

---

²⁵ Migrationsverket, *Asylsökande till Sverige under 2000-2019*, <https://www.migrationsverket.se/download/18.4a5a58d51602d141cf41003/1580829370314/Asylsökande%20till%20Sverige%202000-2019.pdf> (hämtad 2020-05-11)

²⁶ SFS 2016:850, *Tillfälliga lagen*

Sfu26 bet 2018/19, *förlängning av lagen om tillfälliga begränsningar av möjlighet att få uppehållstillstånd i Sverige*.

²⁷ SFS 2019:507

²⁸ SFS 2019:507

anser även att det är en lag som kommer kunna öka integrationen i samhället, vilket kommer få positiva effekter hos individen och för samhället.²⁹

2.6 Vem får asyl

Alla människor har rätt att ansöka om asyl, faktum är att det är en mänsklig rättighet.³⁰ Sedan är det upp till migrationsverket att pröva ansökningen har giltiga skäl och rätt till uppehållstillstånd enligt svenska utlänningslagen.³¹ I fjärde kapitlet i utlänningslagen står det om de olika grunder som personer kan söka asyl på. Personer har rätt till att ansöka om asyl om de flyr från krigsdrabbade konflikter, eller som riskerar förföljelse på grund av sin; *etnicitet, nationalitet, tillhörighet av en viss samhällsgrupp, religion, politiska uppfattning, kön och sexuella läggning*. Personen ska främst vända sig till skydd från sitt hemland men det är inte alltid möjligt antingen för att de inte kan, eller på grund av rädsla att bli värre drabbad och behöver därför skydd i ett annat land, som i det här fallet är Sverige. Personer som riskerar; *dödsstraff, kroppsstraff eller tortyr* om de återvänder får aldrig bli utvisade.³²

I kapitel 4 står det att vid migrationsverket *“bedömningen av om skydd erbjuds beaktas endast skydd som ges av staten eller av parter eller organisationer som kontrollerar hela eller en betydande del av statens territorium.”*³³ vilket menas med att de enbart kan erbjuda skydd från staten, från organisationer som är med, eller självständigt kontrollerar inom landets gränser.

2.6.2 Vem får uppehållstillstånd

I kapitel fem i utlänningslagen står det om uppehållstillstånd och vilka regler som ska tillämpas. Genom att inneha uppehållstillstånd i Sverige, har personen rätt till att leva och bo inom landets

---

²⁹ SOU 2016:9, ”Plats för nyanlända i fler skolor” Stockholm: utbildningsdepartementet

³⁰ Regeringskansliet, FN:s konventioner om Mänskliga rättigheter, A11.017, Sverige. 2011
<https://www.regeringen.se/contentassets/d6d5653029e14e338a4b86f5f4b34c6b/fns-konventioner-om-manskliga-rattigheter> (hämtad 2020-05-14)

³¹ Migrationsverket, *migration- människor och fakta*, 2017, s.3

https://www.migrationsverket.se/download/18.5bc6881815e14db67501e5d/1541490932143/Migration_männi_skor_fakta.pdf

³² Europa unionens officiella tidning, *Direktiv-europaparlamentets och rådets direktiv*, 2011

³³ SFS 2005:716, *Utlänningslagen*

gränser. Det kan vara antingen permanent eller under en speciell tidsbegränsning. Det finns olika skäl till att söka uppehållstillstånd som migrationsverket tittar på exempelvis kan det vara för att arbeta eller för att studera i Sverige. Det finns olika typer av uppehållstillstånd som går att söka för den som önskar att stanna i Sverige. Beroende på vart du är ifrån har du även olika rättigheter och krav när det kommer till uppehållsrätt eller tillstånd, exempelvis om du är EU-medborgare har du rätt till uppehållsrätt om du antingen studerar, jobbar, har eget företag eller innehar medel för egen försörjning. Under 3§ behandlas reglementet gällande uppehållstillstånd med anknytning som grund. Uppehållstillstånd på grund av anknytning omfattar makar, sambor och minderåriga barn till någon av parterna.³⁴ Det vill säga att det är möjligt att få uppehållstillstånd tillsammans med din partner eller familjemedlem som är EU-medborgare och de innehar uppehållsrätt och människan har bott tillsammans i Sverige i minst fem år, har du rätt till permanent uppehållstillstånd om din anhörig även har det.³⁵ Enligt denna paragraf gäller uppehållstillståndet som minimum ett år, men kan även längre beroende på vad migrationsverket bedömer.³⁶ Precis som många andra lagar finns det undantag som gör att beslutet kan resultera i att uppehållstillståndet blir längre. Exempelvis står det att det tidsbegränsade uppehållstillståndet ska gälla minst två år istället för ett år om personen har stöd i första stycket 1,2,4 eller 5 och söker med grund av anknytning till en skyddsbehövande så länge inte personen utgör någon nationell säkerhetsrisk.³⁷

Under 6§ står det om vilka förutsättningar som behöver uppfyllas för att bevilja uppehållstillstånd med grunder i beklagansvärda omständigheter vid fall då uppehållstillstånd inte kan beviljas på annan grund. Med beklagansvärda omständigheter som grund handlar det oftast om ett sämre hälsotillstånd, eller oroande situation i hemlandet.³⁸

I kapitel 7 står det om vid vilka tillfällen personen kan få sitt beviljade beslut upphävt eller få ”återkallelse” som det står i lagen. Ifall personen som ansöker om uppehållstillstånd har lämnat in inkorrekta uppgifter eller undanhållit viktiga uppgifter som är viktiga att framföra för ärendet kan återkallelse av beviljat beslut ske. En återkallelse kan också göras av andra anledningar är tidigare nämnt. Ett annat exempel som tas upp när återkallelse kan ske är om personen har befunnit sig i Sverige i över fyra år behövs väldigt starka anledningar för att uppehållstillståndet ska bli

---

³⁴ SFS 2005:716

³⁵ SFS 2005:716

³⁶ SFS 2005:715, kap 5, 3§

³⁷ SFS 2005:716

³⁸ SFS 2005:716

indraget.³⁹ En annan viktig aspekt som migrationsverket behöver förhålla sig till är att migrationsverket inte får bevilja ett uppehållstillstånd för en utlänning som har utvisats på grund av brott.⁴⁰

Ovan visas det tydligt att det krävs att vissa kriterier uppfylls för att få en ansökan om uppehållstillstånd ska beviljas. Men det går även att se att det finns olika grunder att söka uppehållstillstånd på, då de ovanstående är bara några av flera.⁴¹

2.7 Bristande resurser och Problem vid beslutsfattande

År 2001 gjordes en rapport skriven av riksdagens revisorer som visade på att den tid det egentligen tar för att fatta ett beslut gällande asylärende med lite effektivt arbete, tar enbart fåtal dagar. Enligt revisorerna ligger nu problemet för de långa väntetiderna i att fallen ligger orörda under en längre tid. För att ett beslut ska kunna fattas om en asylsökande behöver migrationsverket ha kontakt med andra myndigheter som kan hjälpa att se om personen har något i sitt tidigare register eller liknande som kan göra att de inte kan godkänna ansökan. Den här kommunikationen kan ta någon månad innan den blir avklarad. En annan anledning till den långa väntetiden som togs upp i rapporten är att migrationsverket har brist på arbetskaper, vilket grundar sig i antalet anställda samt organisationens arbetsrutiner.⁴²

Vid ansökning om asyl och uppehållstillstånd krävs det att personen kan bekräfta sin identitet med pass eller identitetskort. Passet eller identitetskortet ska ha utfärdats av en statlig myndighet för att vara giltig och godkänd. Ett förekommande problem vid asylansökningar är att personerna saknar identifikation av något slag. Vid sådana tillfällen blir det väldigt problematiskt för beslutsfattaren, vilket kan resultera i att processen dras ut på. Vanligtvis krävs ett arbetstillstånd (AT-UND) för att kunna arbeta i Sverige, Undantag kan göras om personen som söker asyl hjälper migrationsverket att klargöra sin identitet, har den personen även möjlighet att arbeta utan detta tillstånd.⁴³

---

³⁹ SFS 2005:716

⁴⁰ SFS 2005:716

⁴¹ SFS 2005:716

⁴² Regeringen, skr 2001/02:5, Stockholm, utrikesdepartementet, 2001

⁴³ Migrationsverket, *berätta vem du är* <https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Skydd-och-asyl-i-Sverige/Att-ansoka-om-asyl/Beratta-vem-du-ar.html> (hämtat 2020-05-20)

2.7.2 Överklagande och verkställning

Om personen som sökt asyl/uppehållstillstånd har fått ett beslut som hen är missnöjd med, har hen rätt att överklaga beslut inom tre veckor från och med att hen har delgetts beslutet. Överklagan prövas i förvaltningsdomstolen, men skickas in till migrationsverket först. Ifall personen har ansökt om uppehållstillstånd, men fått avslag samt befinner sig i Sverige medan beskedet mottogs, har en tillåtelse att stanna i Sverige medan domstolen prövar överklagande. Däremot ska ändå hemresan/återresan börjas planeras. På migrationsverkets hemsida står det även att det inte är alla beslut som går att överklaga. När beslutet ges ut till mottagaren står det om det går att överklaga eller inte. Det går inte att överklaga;

- ett beslut efter att du har accepterat beslutet och skrivit under en nöjdförklaring
- Migrationsöverdomstolens beslutat att inte pröva ditt ärende
- att du har fått ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.⁴⁴

2.8. Universal Declaration of Human rights

År 1948 skapades *Universal Declaration of Human Rights* (UDHR) som består av 30 artiklar om rättigheter och frihet som är universella till alla oss människor och som ingen borde kunna ta ifrån oss. Rättigheterna är även grund till många av de internationella lagarna som används idag. Det finns olika typer av rättigheter som går att studera för att ta med i den här uppsatsen, exempelvis lagliga rättigheter som till exempel att EU-medborgare har uppehållsrätt i andra EU-länder, men det är ingen mänsklig rättighet. För att avgränsa mig har jag valt att endast fokusera på mänskliga rättigheter. Däremot anser jag att det är viktigt att belysa att jag är medveten om att det finns olika typer av rättighetslagar som går att lyfta i analysen. Mänskliga rättigheter bör gälla alla oavsett vilken nation eller stat personen tillhör. Jag använder ”bör” eftersom i teorin är det så medan det inte ser ut likadant i praktiken. De mänskliga rättigheterna är inte juridiskt bindande men många länder har införlivat ett skydd mot rättigheterna i form av deras konstitutioner och ramverk.⁴⁵ De mänskliga rättigheterna handlar om grundläggande rättigheter som alla människor oavsett bakgrund, kön, utseende, sexuella läggning eller ekonomiska ställning ska ha rätt till; att alla

---

⁴⁴ Migrationsverket, *om du vill överklaga*, <https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Arbeta-i-Sverige/Om-du-vill-overklaga.html> (hämtat 2020-05-19)

⁴⁵ Regeringskansliet, FN:s konventioner om Mänskliga rättigheter, A11.017, Sverige. Elander Sverige, 2011 <https://www.regeringen.se/contentassets/d6d5653029e14e338a4b86f5f4b34c6b/fns-konventioner-om-manskliga-rattigheter> (hämtad 2020-05-14)

människor ska vara födda fria, med lika värde och rättigheter, ingen ska utsättas för kränkningar, tortyr, våld eller andra omänskliga handlingar etc. Att alla är lika inför lagen och har rätt till samma skydd av lagen utan diskriminering av något slag. Att var och en har rätt till att förflytta sig och har rätt till en nationalitet. ⁴⁶

---

⁴⁶ Regeringskansliet, FN:s konventioner om Mänskliga rättigheter

3 Teori och metod

3.2 Teori

I den här uppsatsen har tre teoretiker valts ut, eftersom deras människorätts-teorier berör på något sätt rättigheter, infriande av rättigheter samt vad som krävs för infriandet av rättigheter. Med andra ord sätter dessa tre teoretiker perspektiv på ämnet och tillsammans kan de skapa en intressant diskussion. Den första teorin är Hannah Arendts teori ”right to have right”.⁴⁷ Kort sagt ger Arendts teori en översiktlig bild över vem som är ansvarig för infriandet av mänskliga rättigheter. Den andra teoretikern är Susan James som går djupare in på Arendts teori och kan därför ge perspektiv av Arendts teori samt sedan lyfta fram andra viktiga argument att ta till betänkande.⁴⁸ Den tredje och sista teoretiker är Martha Nussbaum med sin teori "the capability approach", som handlar om kapaciteter som människan bör ha tillgång till innan en diskussion om rättigheter kan föras.⁴⁹

3.2.2 Hannah Arendt

Hannah Arendts teori ”right to have rights” (rätten till att ha rättigheter) behandlar och diskuterar människans mest grundläggande behov som hon kallar för rätten till att ha rättigheter (right to have rights) samt rätten att tillhöra (to belong). Arendt påstår att om människan inte ingår i någon politisk eller juridisk gemenskap så har hen enbart sin blotta mänsklighet (nakedness of humanity).⁵⁰ Att enbart förlita sig på sin mänsklighet hjälper inte för att få sina rättigheter tillgodosedda. Att bara vara en människa tar en till naturtillståndet, vilket ger en bara rätt till naturliga rättigheter. De naturliga rättigheterna kan förklaras som de rättigheterna som finns i människan natur enbart för att den är född som människa och står över alla lagar som framtagits av människan.⁵¹ För att få tillgång till sina rättigheter behöver människan ingå i juridiska och politisk gemenskap. Arendt

---

⁴⁷ Arendt, Hannah. “The Decline of the Nation-State and the End of the Rights of Man”, kapitel 9 i *The Origins of Totalitarianism*, 1951.

⁴⁸ James, Susan “Rights as Enforceable Claims”. *Proceedings of the Aristotelian Society*, 2003, vol. 103, s 133–147.

⁴⁹ Nussbaum, Martha Craven, *Creating capabilities: the human development approach*, Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge, Mass., 2013[2011]

⁵⁰ Arendt, 1951, s.269-271

⁵¹ Nationalencyklopedin, *naturrätt*, <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/naturrätt> (hämtat 2020-05-04)

hävdar att enbart vara människa i sig ger inte upplopp till att få sina rättigheter infriade eller respekterade, utan det krävs någon stat att infria de. När människor lämnar sitt hemland för att söka uppehållstillstånd i något annat land och hamnar limbo situation i väntan på beslutet, blir det inte tydligt vilken stat som ska vara ansvarig att infria den personens rättigheter. Det står mellan om det ska vara den nya staten som ska stå som ansvarig att infria rättigheterna eller om det personens hemland. Det vill säga att människan behöver ha någon laglig tillhörighet för att kunna få sina rättigheter tillgodosedda.⁵²

Arendt går även in på ämnet gällande förhållandet mellan migranter/asylsökande och nationalstater som hon kopplar till sin teori ”rätten till att ha rättigheter”. Arendt sätter perspektiv på framtagningen av migrationspolitiken som vi har än idag, vilket gör att anses att den är högst relevant till att använda i den här uppsatsen. Mycket av den politik, samhällsuppbyggnad och norm som vi ser i samhället idag grundar sig i historien. Arendt skriver om hur nationalstaterna som bildades runt andra världskriget har påverkat synen på migrationspolitiken. Väldigt tidigt i boken antyder Arendt att ”right of men” är folk i grupp och inte individen i sig, det vill säga att om vi ska ha rätt till våra rättigheter får vi rättigheter som grupp och inte enbart du som en mänsklig individ. För att få tillgång till de mänskliga rättigheter behöver människan därför ingå i någon stat för annars finns det ingen som tillgodoser ens rättigheter.⁵³

Arendt diskuterar även de statslösa, det vill säga de människor som inte ingår i varken en politisk eller juridisk gemenskap. Att vara statslös innebär även att varken vara funktionell eller formell medborgare i någon stat eller land. Arendt skriver att anledningen till varför människor är statslösa kan vara varierande, antingen handlar det om att personen behöver fly från sitt hemland utan något identitetskort som påvisar att personen tillhör sitt hemland, och att få ny nationstillhörighet är svårt, då många nationer har höga krav för att få ansökan beviljad.⁵⁴

Arendt diskuterar även minoriteters plats i staterna. Många nationer strävar efter att ha en homogen befolkning, och gör vad de kan i sin bedrift för att bibehålla sin homogena befolkning. År 1941-1945 gick det så långt att Nazi-Tyskland mördade sex miljoner människor i strävan om att endast ha den ariska ”typen” av människor kvar. Arendt diskuterar att denna strävan av att ha homogenitet leder till att stater har krav för att få uppehållstillstånd, men att detta enbart gäller somliga nationalitet. Det vill säga att vissa nationaliteter har svårare att få uppehållstillstånd/asyl i ett land

---

⁵² Arendt, 1951, s.289-291

⁵³ Arendt, 1951, s.291

⁵⁴ Arendt, 1951, s.287

än vad andra nationaliteter har.⁵⁵ Vad detta kan bero på lyfts i analysen. Efter andra världskriget upprättades minoritets fördragen, för att skydda vissa minoriteters rättigheter. Minoritets fördragen omfattade endast de nationaliteter som var stort antal i åtminstone två av de så kallade succession staterna skriver Arendt.⁵⁶ Detta betydde att de utelämnade alla andra nationaliteter utan egen regerings övervägande. Arendt tar även upp konsekvenserna som tillkom med minoritets fördragen, som var att; alla som räknas tillhöra en minoritet idag ansågs inte på den tiden räknas som en minoritet; att minoriteter som var inräknade blev väldigt uthängda i samhället och ledde till tydlig segregation. Staterna utelämnade minoriteter som inte hade en nationalitet, som med andra ord var statslösa. Som tidigare nämnt och ett stort problem som Arendt upprepning vis lyfter, är att människor behöver en stat för att få sina mänskliga rättigheter infriade.⁵⁷ Arendt diskuterar även att kriminella har tillgång till fler rättigheter än vad statslösa har, vilket leder till att människor vänder sig till kriminaliteten hellre för att få ”bättre liv” och åtminstone sina rättigheter infriade.⁵⁸

3.2.3 Susan James

Susan James lyfter argumentet om att det krävs att rättigheterna går att göra anspråk på för att de ska kunna innehas. Exempelvis genom att kräva att andra agenter har ansvar att uppfylla de eller låta det hävda av ens representanter.⁵⁹ Om inte rättigheter kan krävas, kan de enbart ses som retoriska gester som hånar de mer utsatta i samhället som skulle behöva få rättigheterna infriade mer än alla andra skriver James. För att en rättighet inte ska vara ”onödig” krävs det att de verkställs.⁶⁰

James diskuterar om att det finns specifika mekanismer för att upprätthålla mänskliga rättigheter. Genom att utforska uppfattningen att rättigheter beror på att det finns specifika mekanismer för att upprätthålla dem, med stöd av effektiva metoder för implementering, har vi kanske förfinat vår uppskattning av deras karaktär.⁶¹

James anser att det inte är hållbart att påstå att rättigheter kan krävas. För att stärka sitt argument tar James med följande exempel; ”Om rättigheter kan krävas så tillåter exempelvis det att en

---

⁵⁵ Arendt, 1951, s.269

⁵⁶ Ibid., s.276

⁵⁷ Ibid., s.276

⁵⁸ Ibid., s. 291

⁵⁹ James, 2003, s.133

⁶⁰ Ibid., s.133

⁶¹ Ibid., s.139

välfärdsrätt till medicinsk behandling kan krävas så länge juridiska och sociala institutioner fördelar skyldigheter till sjuksköterskor, läkare och så vidare, även om medicinsk personal olagligt vägrar att behandla vissa sektorer i eller de läkemedel som behövs för behandling är permanent otillgängliga.”⁶²

James lyfter problematiken kring att se institutioner som ansvariga för att tillgodose att människans rättigheter blir infriade. Hon menar på att det antingen bör finnas en viss hierarki av myndigheter med väl definierade och accepterade jurisdiktioner eller, en politisk myndighet för att kunna hålla institutioner ansvariga. När detta villkor inte är uppfyllda kan det finnas områden där institutioner inte fungerar effektivt, och därmed färre rättigheter finns. Det kan också att det kan finnas konkurrerande myndigheter vars institutioner kan riskera att störa varandra. Denna andra situation kan inträffa inom en stats gränser, till exempel under ett inbördeskrig, eller internationellt, som när EU: s medlemsstater vägrar att genomföra de rättigheter som den försöker garantera. Ett förslag på åtgärd för att säkerställa infriande av människors rättigheter är att staten ska sanktionera ut ansvar till institutioner som sedan ansvarar för de samtidigt.⁶³ Med tanke på detta villkor är det knappast förvånande att ansträngningarna att upprätta rättigheter i internationell skala ofta är relativt skakiga, och att, som Hannah Arendt påpekade, förlorar människor som upphör att vara medborgare många värdefulla rättigheter.⁶⁴ James drar slutsatsen att kräva tillgång till sina rättigheter är mer begränsat och ansträngt än vad, enligt henne, andra teoretiker framställer det.⁶⁵

3.2.4 Martha Nussbaum

Martha Nussbaum presenterar en teori om kapaciteter som människan bör ha, eller få tillgång till för att uppnå mänskligt värde. Nussbaum kallar teorin för ”the capability approach”.⁶⁶ Nussbaum anser att kapacitetansatsen (capability approach) tillgodoser allt som kan tänkas behövas för att människan ska ha möjlighet att leva ett gott liv. Teorin skapar möjlighet till att på ett mer konkret plan kunna jämföra samhällen och bedöma dem för deras grundläggande anständighet eller rättvisa. Nussbaum anser att kapacitetansatsen öppnar upp diskussion med inriktning på valmöjligheter, frihet samt en uppmaning till vad samhället bör göra för att skapa fler möjligheter för att

---

⁶² James, 2003, s.135

⁶³ Ibid., s.144

⁶⁴ Ibid., s.142

⁶⁵ Ibid., s.147

⁶⁶ Nussbaum, Martha C. *Creating Capabilities. The Human Development Approach*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 2013. ISBN 9780674072350. S.18

befolkningen skall kunna ha chans till att leva ett gott liv.⁶⁷Nussbaum beskriver kapaciteter som en typ av frihet att uppnå kombinationer av funktioner för att slutligen uppnå människans maximala funktion.⁶⁸ Alla människor inom en stat ska ges möjlighet att få tillgång till samma kapaciteter, men det är upp till människan om den själv väljer att ta del av kapaciteterna.⁶⁹ Nussbaum presenterar 10 stycken kapaciteter som hon anser är de viktigaste och främsta som människan behöver för att leva ett värdigt liv.

1. *Liv-rätten* att leva ett fulländat människoliv med normal längd där man dör av ålder.
2. *Kroppslig hälsa*-möjlighet till att ha en god hälsa, att få tillräckligt med näring, tillräckligt skydd
3. *Kroppslig integritet*-möjlighet att få röra sig fritt mellan olika platser, att vara fri från våld av olika slag, ha chans till sexuell tillfredsställelse och självbestämmande över reproduktionsförmågan.
4. *Känsla, fantasi och tankar*-möjlighet att få använda förmågan att känna, tänka och fantisera självständigt för sådan som ligger i ens eget intresse.
5. *Känslor*-möjligheten att känna anknytning till andra än sig själv. Att få känna känslor som exempelvis; kärlek, lycka, ilska eller sorg.
6. *Praktiskt skäl*-möjlighet att bilda en egen bild av vad som är gott. Handlare lite om rätten till religionsfrihet.
7. *Anknytning*-möjlighet att leva med andra, att känna och få känna omtanke för andra, att få engagera sig i olika sociala tillställningar, tillgång till socialt liv.
8. *Andra arter*-möjlighet att samlevnad med andra arter än människor.
9. *Lek*-möjlighet att skratta, leka, och njuta av aktiviteter.
10. *Kontroll över ens egen miljö*-både politiskt och materiellt. A) att få chans att ingå i politiska val/miljöer. B) få chans att äga materiella ting.⁷⁰

Nussbaum diskuterar även om ”adaptiva preferenser”. Med Adaptiva preferenser, menar Nussbaum, att individen ska ha rätt till valmöjligheter, att välja eller att avstå från olika förmågor. Människan har funktioner som kan uppfyllas med hjälp av kapaciteterna. Människan ska ha möjlighet att välja det som personen ifråga, själv anser kommer uppnå sitt eget värde för att nå mänskligt blommande. Nussbaum anser att människan saknar kapacitet samt kunskap att kunna utgöra ett gott liv om personen inte har valmöjligheter i livet. Ett exempel för att redogöra adaptiva

---

⁶⁷ Nussbaum, 2013. S.18-19

⁶⁸ Nussbaum, 2013. S.20

⁶⁹ Nussbaum, 2013. S.24

⁷⁰ Nussbaum, 2013. S.33-34

preferenser i ett sammanhang är; människor som nöjer sig med en livssituation i misär utan sunda förhållanden, jobb eller utbildning har inte förmågan att avgöra vad som utgör ett gott liv eftersom de förmodligen inte har något annat liv att jämföra med.⁷¹

3.3 Metod

I den här uppsatsen kommer två metoder användas i försök att kunna reda ut svaret på frågeställningen. Eftersom jag har valt att titta på material som är hämtat ur offentliga publikationer anser jag att de två metoder som jag har valt kan komplettera varandra och stärka upp resultatet i uppsatsen. Den första metoden som valts är en argumentationsanalys. Den metoden handlar om att analysera argument som används i det material som jag har valts för att kunna lyfta fram användningen av mänskliga rättigheter i väntetiden på beslut från migrationsverket.⁷² För att sedan ta ställning för hur starka och relevanta argumenten är. Det är väsentligt att kunna förstå och utvärderas andra argument för att kunna föra vidare debatten kring hur människors mänskliga rättigheter påverkas av de långa väntetiderna. Sverige har skapat flertal regler och lagar gällande processen av uppehållstillstånd och asyl för olika anledningar. Det är intressant att analysera argumenterat som finns i lagar och regler för Asyl/uppehållstillstånd.

Den andra metoden jag har valt att använda för att komplettera argumentationsanalysen är Idéanalys. Idéanalys är en metod som i min mening snarlik argumentanalys men istället för att analysera argumenten som visas i texterna, analyseras idéerna bakom sådant som exempel; besluten, lagstiftning eller politiska föreställningar. Idéanalys kan ses som en förutsättning för att kunna förstå innehåll och för att kunna ta ställning i diskussioner.⁷³ Bakom alla beslut gällande asyl/uppehållstillstånd som görs i Sverige, finns det en idé som genomsyras i besluten, som är relevant att undersöka och ta fram i diskussionen. alla diskussioner som förs gällande politiska ämnen, till exempel, vad staten bör och inte bör göra så handlar det om en strid mellan föreställningar och politiska idéer. De händer att politiska idéer påverkar människors uppfattningar och har stort inflytande på samhället. Därför är det viktigt att granska och analysera budskapet

---

⁷¹ Nussbaum, 2011, s. 81-84

⁷² Björnsson, Gunnar, Kihlbom, Ulrik & Ullholm, Anders, *Argumentationsanalys: färdigheter för kritiskt tänkande*, 2. [utökade] utg., Natur & kultur, Stockholm, 2009. S.12

⁷³ Beckman, Ludvig, *Grundbok i idéanalys det kritiska studiet av politiska texter och idéer*, MTM, Johanneshov, 2005

som framförs i bestämmelserna. För att minska risken att bli partisk i uppsatsen kan idéanalys vara relevant. Idéanalys kan hjälpa att öppna upp en större förståelse vilka mänskliga rättigheter som kan kränkas utav de långa väntetiderna från migrationsverket.⁷⁴

---

⁷⁴ Beckman, Ludvig, *Grundbok i idéanalys det kritiska studiet av politiska texter och idéer*, MTM, Johanneshov, 2005

4 Analys och diskussion

4.2 Analys

Den långa väntetiden som människor blir utsatta för kan påverka människor negativt eftersom de blir satta åt sidan och därmed blir passiviserade från samhället. Människorna som är i uppehållsprocessen får oftast ett litet bidrag av staten för att kunna täcka de absolut nödvändigaste behoven, som mat och det viktigaste, medicin. Samtidigt som de får litet bidrag får de ingen chans att komma ut i arbetslivet för att själva kunna förbättra sin situation och ekonomiska ställning. Migrationsverket har satt in vissa bidrag som den asylsökande kan söka om. Bidragen kan vara för boende, sjukvård, mat eller till andra yttersta nödvändigheter.⁷⁵ Samtidigt som migrationsverket har stort ansvar att hjälpa och ge möjlighet för att människorna ska kunna leva ett värdigt liv, behövs det även att individen tar eget initiativ även om det inte är det lättaste om lagen begränsar ens möjligheter till att skapa ett självständigt liv.

Det är inte omöjligt att människorna själva skulle uppleva som att de blir dåligt omhändertagna av myndigheten, för att långa väntetiderna gör att migranterna blir stressade och oroliga. Om personerna har slutligen fått ett beslut om att få stanna i Sverige förväntas personerna att direkt efter beslutet, interagera med samhället samt skaffa ett arbete för att kunna försörja sig samt bidra till samhället. Från att stå vid sidan av samhället, utan någon större möjlighet att göra något förutom att invänta beslutet till att plötsligt förväntas skaffa sig ett arbete, bostad och en ny plats i samhället, verkar orimligt. Om personen har varit passiviserad från samhället under en längre tid kan det vara svårt att finna ett jobb, då många arbetsplatser har höga krav, kräver oftast tidigare arbetserfarenhet samt har en del konkurrens från andra sökande. Vad händer då med möjligheten att få tillgång till sina rättigheter? Återigen, vilket även kommer att tas upp senare i analysen, har Nussbaum en poäng i att det är mer relevant att tala om människans kapaciteter innan diskussionen om rättigheter påbörjas.

---

⁷⁵ SFS 1994:137, lag om mottagande av asylsökande m.fl.

Migrationsverkets system omfattar att fatta besluten individuellt och inte baserat på sådant som ursprung eller liknande. Innan ett beslut kan tas krävs det att migrationsverket genomgår en kontroll av personen som söker om asyl, eller uppehållstillstånd i Sverige.⁷⁶ Idén bakom det kan tänkas vara för att inte släppa in personer som kan orsaka stor skada eller anses vara ”farliga” för samhället. Om personer missköter sig i Sverige, har migrationsverket rätt att dra in personens tillstånd att infinna sig i Sverige.⁷⁷ Det förutsätter att personen har ett annat medborgarskap eller tillhörighet till en stat. Om personen inte har det, riskerar den att bli statslös, vilket skulle kränka människors rättighet att till att ha en nationalitet.⁷⁸ Det hade varit annat om personen hade fötts med ett svenskt medborgarskap och haft det som sitt primära medborgarskap, för i sådant fall hade inte det kunnat blivit i fråntaget av svenska staten.

4.2.2 Analys utifrån Arendts teori

Den internationella synen på migranter kan ses tämligen problematiskt utifrån den bild som Arendt målar upp i sin bok. Hon lyfter argumentet att ju fattigare och mer hjälplösa migranter är som söker asyl eller uppehållstillstånd är, desto större påfrestning för staten och utifrån det kommer staten att agera starkare eller vidta åtgärder som innebär att personen ifråga inte ska få stanna kvar.⁷⁹

Problematiken med starka nationalstater är att staterna värdesätter hög homogenitet inom befolkningen. Detta går att kopplas till att somliga länder anses vara mer homogena och därav har lättare att få uppehållstillstånd i landet. Utifrån detta avgörs en skildring mellan nationalitet runt om i världen, där vissa ses vara mer likgiltiga och bättre lämpade för att ingå i staten. Hur påverkar det människorna som söker uppehållstillstånd? Människor som söker uppehållstillstånd har mer eller mindre olika stor chans att få godkänt på uppehållstillståndet beroende på olika faktorer, som vart de är födda, vilket pass de har, vad för anledning de har för att söka uppehållstillstånd. Idag kan det förekomma att vissa som är födda eller kommer ifrån ett visst land får avslag i sin ansökan enbart för att de kommer från det landet, migrationsverket motiverar det med att de inte har tillräckligt kritiskt läge för att behöva asyl eller uppehållstillstånd. Detta indikerar enbart skillnaden mellan folk med en egen regering och de som förmodligen var för liten annons för spridd för att nå full nationalitet.⁸⁰

---

⁷⁶ Arendt, 1955, s.276-277

⁷⁷SFS 2005:716

⁷⁸ Regeringskansliet, 2011, s.5

⁷⁹ Arendt, 1955, S.269

⁸⁰ Arendt, 1955, s.272

4.2.3 Analys utifrån James teori

James menar på att det inte riktigt är hållbart att endast förlita sig på institutioner när det kommer till att få sina rättigheter infriade eftersom om institutioner inte är starka nog kan det komma att ens rättigheter uteblir, eller om människan står utan någon nationalitet betyder det att dess rättigheter inte alls blir tillgodosedda. Vilket jag kan vara beredd att delvis hålla med om. Migrationsverket är en myndighet som har möjlighet att tillgodose människor med uppehållstillstånd som ger de möjlighet att ta del av rättigheter som boende i Sverige. Migrationsverket har stor påverkan på att infria människors möjlighet att få tillgång till sina rättigheter. Precis som James lyfter i sina argument så är det inte hållbart att förlita sig på att migrationsverket som myndighet ska ensamma ansvara om att infria rättigheterna. Det betyder att om migrationsverket har långa väntetider, har människan endast möjlighet att invänta beslut till dess att människans rättigheter kan börja tillgodoses.

Migrationsverket skriver själva att det är ett befogat problem med deras långa handläggningstider som skapar väntetid som är längre än vad som tämligen kan ses rimlig. På migrationsverket hemsida skriver migrationsverket att de har förståelse för att den långa handläggningstiden påverkar sökanden av uppehållstillstånd negativt. Samt att migrationsverket har långa handläggningstider eftersom det är många människor som ansöker om uppehållstillstånd och det är många som har ansökt om uppehållstillstånd tidigare som måste prioriteras.⁸¹ Precis som James lyfter, verkar det krävas något mer än att enbart förlita sig på att institutioner ska tillgodose människans rättigheter. Utifrån James teori kan migrationsverket ses som den institution som ska garantera rättigheter, samtidigt som den fungerar som en "portvakt" till svenska staten. Migrationsverket avgör vem vars rättigheter ska tillgodoses i kraft av att bli erkänd som asylsökande eller få uppehållstillstånd.

---

⁸¹ Migrationsverket, tid till beslut, <https://www.migrationsverket.se/Kontakta-oss/Tid-till-beslut.html> (hämtat 2020-05-23)

4.2.4 Analys utifrån Nussbaums kapacitetsteori

Nussbaum har, som tidigare nämnt, tagit fram 10 olika kapaciteter som hon anser är relevanta att kolla när det kommer till människans livskvalité. Nussbaum diskuterar även att om en av dessa kapaciteter inte uppfylls blir det svårt, eller till och med omöjligt för de andra kapaciteterna att uppfyllas. Kapaciteterna kan användas som mått för att på ett mer konkret sätt kunna sätta in hur väntetiderna kan komma att påverka människors livskvaliteter. Däremot tänker jag att vissa av de 10 kapaciteter påverkas mer än andra av långa väntetiderna på beslut från migrationsverket. Sedan för att problematisera Nussbaums teori är det värt att lyfta upp att Nussbaum inte ser människor som har inte alla kognitiva funktioner som rättighetsinnehavare., och att det kanske är ett problem att göra en lista på rättigheter sådär eftersom det kan göra att vissa rättigheter glöms bort. För att tydliggöra hur var och en av dessa kapaciteter kan komma att påverkas, radas de upp i tur och ordning.

Liv- När människor söker sig till ett annat land för att bosätta sig där kan det göras för olika anledningar. Visst kan det hända att somliga söker sig till andra länder för att få miljöombyte men i de flesta fall handlar det om att flytta för att förbättra ens levnadsstandard. Människor kommer till Sverige i hopp om att leva ett bättre liv, leva längre utan livshotande situationer som förekommer i deras hemland. Men när människorna kommer till Sverige och möts av långa väntetider innan de kan få tillstånd till att skapa livet i Sverige blir det problematiskt. Nussbaum skriver att den första kapaciteten handlar om *liv*. Rätten till att leva ett fulländat liv, där människor dör av ålder. Men om människan befinner sig i denna limbo som sker vid väntetiderna idag där människan inte ens har rätt att kunna jobba för att tjäna ihop pengar till att tillgodose sina behov blir *liv*-kapaciteten lidande. Förvisso får den asylboende tak över huvudet och antingen mat eller ett bidrag för mat samt minskad kostnad på sjukvård. Detta ses som ett starkt argument för att Sverige förser asylsökande med de mest grundläggande behoven.

Kroppslig hälsa- handlar som tidigare nämnt om att ha möjlighet till att en god hälsa, att få tillräckligt med näring, tillräckligt skydd. Många som söker asyl i Sverige har chans till att få bo i ett tillfälligt asylboende i väntan på att få beslutet. Rent praktiskt kan det ses som att tillräckligt skydd blir tillgodosedd. Men "ha möjlighet till en god hälsa" är väldigt brett och kan tolkas olika beroende på vem man frågar. Personligen tänker jag att god hälsa handlar både om det fysiska och det psykiska. Jag skulle vilja påstå att om det mentala är instabilt då kommer inte det fysiska att

vara i bra form heller. Det jag främst tänker på är att det är psykiskt påfrestande att inte veta vilket beslut som kommer efter att ha ansökt om att få uppehållstillstånd, samt om beslutet tar långt tid betyder det att ens mentala tillstånd kommer att bli lidande.

Kroppslig integritet- handlar om bland annat om möjligheten att fritt få röra sig som personen själv önskar, vilket jag tolkar som att människan borde själv få lämna landet och bygga upp sitt liv i ett annat liv om så önskas. Genom de hårdare kraven för uppehållstillstånd som infördes i Sverige 2016 och fortfarande gäller tills 2021, går att argumentera för att denna blir kränkt. Människan som väntar på beslut har inte möjlighet att lämna landet eftersom de inte får komma in igen. Vilket resulterar i att hen inte får röra sig fritt.

Känslor-vad händer med ens känslor om man ständigt präglas av stress och oro i väntan på vilket beslut som skall komma ut av processen. Det finns även mycket annan forskning som visar på att leva i ständig stress påverkar inte bara människors hälsa negativt, utan även människans möjlighet att knyta an till andra i omgivningen, att kunna känna glädje och fokusera på annat än att få beslutet.

Anknytning- Om personer inte vet om de kommer kunna få möjlighet att stanna på den plats de bor på, t.ex. om personen kommer till Sverige i hopp om att få sitt uppehållstillstånd beviljat finns det stor risk att kapaciteten anknytning påverkas. Eftersom personen inte vet om det kommer få stanna, placeras den rätt passivt i förhållande till samhället där möjligheten att leva med andra, att känna och få känna omtanke för andra, att få engagera sig i olika sociala tillställningar, tillgång till socialt liv minskar. Om människan väl lyckas skaffa god anknytning till samhället och bor där i x-antal år i väntan på beslutet kan beslutet fortfarande vara negativt i den mån att personen behöver flytta och därmed avbryta sin anknytning som den har lyckats skapa under denna tid. Jag tänker även att människan inte har samma möjlighet att reproducera sig i ett samhälle där den lämnas utanför.

Andra arter- möjlighet att samlevnad med andra arter än människor, vilket människan fortfarande kan göra om den önskar att ha husdjur eller annat i sin tid i väntan på beslutet.

Lek- samma gäller som "känslor", om en tankar och känslor präglas av stress och oro blir det svårare för nästa kapacitet att uppfyllas.

Kontroll över ens egen miljö- Både politiskt och materiellt. A) att få chans att ingå i politiska val/miljöer. B) få chans att äga materiella ting.⁸²

Som tidigare nämnt går dessa kapaciteter ihop med varandra och är beroende av varandra. Om en av kapaciteterna tas bort minskar chansen för att en annan kan uppfyllas. Nussbaum säger även att om dessa kapaciteter inte uppfylls, är det ingen idé att diskutera mänskliga rättigheter, eftersom dessa kapaciteter är så pass nödvändiga i en människas liv att det går knappt att leva ett värdigt liv utan de, vilket jag är delvis beredd på att hålla med om.

En annan påverkan dessa väntetider kan ha, som inte bara kommer påverka individen utan även samhället, är att en människa som får avslag/ blir satt åt sidan i sitt försök att göra allting den lagliga vägen, tillslut kan känna sig tvungna att finna andra utvägar för att tillgodose sina behov. Med detta menar jag att människor som söker sig till Sverige och går igenom migrationsverket för att få tillstånd oftast har anledningar till det. I dagens samhälle går det att argumentera för att pengar är en stor tillgång för att kunna leva ett värdigt liv. Om det är fallet, är det inte, i min mening, förvånade att människor kommer till Sverige för att försöka tjäna in pengar till eget bruk. Men människan har inte alltid tid att vänta flera månader innan hen kan få tillstånd för att få kunna jobba och skapa ett självständigt liv i Sverige, vilket leder till att de tar till andra metoder som inte nödvändigtvis är lagligt i Sverige. Detta leder sedan till att denna person blir betraktad som kriminell av samhället, vilket i sin tur leder till flertal konsekvenser. Som Arendt lyfter i sin bok, en statslös människa har mindre rättigheter/mindre chans att få sina rättigheter infriade än vad en kriminell har. Därför väljer många att ta den kriminella vägen för att kunna få tillgång till sina rättigheter.⁸³

4.3 Diskussion

4.3.2 svenska lagstiftningens flexibilitet

Lagarna har många undantag som kan främja den asylsökande eller uppehållstillstånd-sökande på flertal sätt. Ett exempel, som tidigare nämns, är att den person som ansöker om asyl hjälper

---

⁸² Nussbaum, 2013. s.33-34

⁸³ Arendt, 1955 s.277

migrationsverket att klarlägga sin identitet kan få möjlighet att arbeta utan, det annars obligatoriska, arbetstillståndet som annars behövs. Idén bakom denna bestämmelse tror jag är att skapa möjlighet att samarbeta samt ökar det chansen att processen går snabbare.

Jag ser positivt på tillämpningen av gymnasielagen och idén bakom framtagningen av den. Eftersom människan ska ha rätt till utbildning och den här lagen erbjuder en möjlighet att kunna få uppehållstillstånd eller förlängd uppehållsrätt för att studera på gymnasienivå. Lagen har en avgränsning och gäller enbart åldersspannet 17-24 år med vissa undantag för 25 åringar. Det ger möjlighet att fler har möjlighet att få en gymnasieexamen, vilket känns viktigt att ha för att sedan finna ett arbete eller vidare studier.

4.3.3 Vikten av att effektivisera handläggare processen

Som tidigare nämnt har långa väntetiden på beslut påverkat människor negativt. Visst kan det även påverka samhället i flertal negativa aspekter, där ekonomiska aspekten är en av de precis som både Fritzon och Mirsafdari tar upp i sina uppsatser. Däremot, eftersom det hindrar personer från att leva ut till sin potentiella funktion vilket utgör stor skada för individen, som Nussbaum hade sagt. Det betyder att migrationsverket behöver effektivisera processen och inte låta ärenden ligga orörda under längre tid. Det är förståeligt att processen för både asyl och uppehållstillstånd tar längre än någon dag att färdigställa. Speciellt är det förståeligt att processen riskerar att dras ut på om personen som ansöker inte lämnar in komplett information och underlag. Men att processen kan ta upp till år innan den är klar, är i mening inte lika förståeligt.

För att effektivisera migrationsverkets handläggningsprocess kan fler resurser komma att behövas, där arbetskraft är en av de. Det skulle krävas att högre prioritering läggs på migrationsverket från staten sida, vilket i dags läget inte verkar vara aktuellt. I både Fritzon och Mirsafdaris uppsatsen lyfter hur mycket det kostar att ha långa handläggningstider, om tiderna minskar betyder det ju att samhället kan använda de pengarna till annat. Exempel på annat kan vara att komma på ett system för att människan i väntan ska kunna hävda sina mänskliga rättigheter.

Migrationsverket har en viktig uppgift och ansvar i både samhället och för individen. För att säkerställa att var och en av ansökningar går rätt till, kan det vara behövt att de har många restriktioner och steg som ansökningarna måste genomgå innan ett beslut kan fattas. Däremot om vi inte tillämpade landsgränser, och sållade ut vilka som har rätt att bo i landet, så kanske det hade

resultat i att fler människor kan leva ett värdigt liv. Det hade också kunnat resultera i kaos, men som det ser ut idag, ses personer som kriminella om de inte får asyl eller uppehållstillstånd vilket inte är hållbart för varken individen eller samhället. När det handlar om människors liv att göra är det däremot väldigt viktigt att processerna orsakar så liten smärta som möjligt. Sen är det viktigt att komma ihåg att de anställda på migrationsverket i slutändan enbart är människor som säkerligen gör sitt bästa för att ge snabba besked, men att systemet och resurserna för att de ska kunna minska väntetiderna inte är fullt fungerande eller effektivt. En enkel åtgärd att se till att alltid hålla den personen i processen ständigt uppdaterad om hur det går med processen, skulle förmodligen dämpa känslan av ovisshet. Förvisso erbjuder migrationsverket en del bidrag och boende för asylsökande som inte har annat alternativ. Det kan möjligen betraktas som någon typ av trygghet och infriande av rättigheter för individen. Samtidigt undgår det inte det faktum att personen får vänta så pass länge på sitt beslut att den hinner etablera sig i samhället och ändå riskerar att i slutändan få avslag på sin ansökan. Flera studier visar på att människans psyke påverkas negativt av den långa väntetiden. För att människorna som är i processen av besked från migrationsverket ska få möjlighet att få sina rättigheter infriade behövs förslagsvis någon ytterligare lag om att se deras liv med värde och vikten av att involvera de mer i samhället istället för att sätta de åt sidan, passivisera de från samhället.

4.3.4. Möjligheten att kräva sina mänskliga rättigheter

Jag skulle vilja påstå att personer som befinner sig i väntan på att få beslut från migrationsverket inte alls har mycket möjligheter att kunna få sina rättigheter infriade. Personen har inte möjlighet att kunna hävda sin mänskliga rättighet, oavsett om det rör sig om tak över huvudet eller politiskt deltagande som att rösta. Människan som ansöker om asyl eller uppehållstillstånd riskerar att hamna i en statslös limbo, det vill säga att människan i princip blir fråntagen möjligheten att infria sina rättigheter. Så länge människan inte har fått sitt asyl- eller uppehållstillstånd beviljat är det ingen stat som kan, eller kommer, infria deras rättigheter.

Det kan säkerligen skilja sig något mellan personer som söker asyl och personer som söker uppehållstillstånd. Personer som söker asyl har oftast en skälig grund till varför de behöver skydd i Sverige, och har inte alltid möjlighet att återvända till deras hemland. Den asylsökande kan ha större risk att bli statslös om dess asylansökan inte beviljas. Precis som Arendt belyser i sin teori har inte statslösa möjlighet att få sina rättigheter infriade, vilket lämnar personen till att befinna sig i ett vakuum utan något som helt skydd eller försäkras till att leva ett gott liv.

Personen som ansöker om uppehållstillstånd har däremot oftast ett annat medborgarskap eller uppehållstillstånd vilket gör att det går att argumentera för att dess situation inte är lika akut som den asylsökandes. Det kan variera lite beroende på av vilken grund personen söker uppehållstillstånd för, men generellt blir det inte heller möjlighet att få sina rättigheter infriade i väntan på beslut. Eftersom den befinner sig utanför gränser för sitt hemland, vilket betyder att hemlandet kommer att ställa upp för att infria rättigheterna för den personen. Inte heller kommer den nya staten, som är Sverige i det här fallet, att göra.

5 Sammanfattning

Sammanfattningsvis, Vad är då egentligen svaret på frågeställningen, har människan möjlighet att infria sina rättigheter när den befinner sig i väntan på beslut från migrationsverket?

Att befinna i limbo, i väntan på beslut, gör att man inte kan ha de kapaciteter som Nussbaum menar är grundläggande för att åtnjuta mänskliga rättigheter. Utifrån James fungerar Migrationsverket både som en institution som ska garantera efterlevnad och som en institution som bestämmer vem som har möjlighet att kräva eller inte kräva rättigheter, men det går inte enbart att förlita sig på en institution för att få sina rättigheter infriade. Vilket återknyter till Arendts teori om "right to have rights" det är möjligt att de långa väntetiderna försätter människorna i något som mest kan liknas vid statslöshet. Det vill säga att utifrån det som har iakttagits är det inte möjligt att kunna kräva att få sina mänskliga rättigheter infriade i väntan på beslut från migrationsverket. Däremot erbjuder migrationsverket somliga bidrag för att kunna säkerställa att den asylsökande får de absolut nödvändigaste behoven tillgodosedda.

6 Referenser

Offentliga tryck:

Europa unionens officiella tidning, *Direktiv-europaparlamentets och rådets direktiv*, 2011
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011L0095&from=SV>
(hämtat 2020-04-24)

Migrationsinfo, *Asylsökande i Sverige*, 2020
<https://www.migrationsinfo.se/migration/sverige/asylsokande-i-sverige/>
(hämtat 2020-05-02)

Migrationsverket, *Asylsökande till Sverige under 2000-2019*
<https://www.migrationsverket.se/download/18.4a5a58d51602d141cf41003/1580829370314/Asylsokande%20till%20Sverige%202000-2019.pdf> (hämtad 2020-05-11)

Migrationsverket, *om du vill överklaga*,
<https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Arbeta-i-Sverige/Om-du-vill-overklaga.html>
(hämtat 2020-05-19)

Migrationsverket, *Beviljade uppehållstillstånd 2016, 2017*
<https://www.migrationsverket.se/download/18.2d998ffc151ac387159ee19/1485556064263/Beviljade%20uppehållstillstånd%202016.pdf> (hämtat 2020-05-10)

Nationalencyklopedin, *naturrätt*,
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/naturratt> (hämtat 2020-05-04)

Regeringen, skr 2001/02:5, Stockholm, utrikesdepartementet, 2001
<https://www.regeringen.se/contentassets/abc06b25824a459697aadb3111e6e762/migration-och-asylpolitik> (hämtat 2020-05-15)

Regeringskansliet, FN:s konventioner om Mänskliga rättigheter, A11.017, Sverige. Elander Sverige, 2011
<https://www.regeringen.se/contentassets/d6d5653029e14e338a4b86f5f4b34c6b/fns-konventioner-om-manskliga-rattigheter> (hämtad 2020-05-14)

Statistikmyndigheten, *Om SCB*,
<https://www.scb.se/om-scb/> (hämtad 2020-04-25)

Statistikmyndigheten, *många nya medborgare under 2016*
<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/pong/statistiknyhet/medellivslangder-hushallsstatistik-asylsokande-m.m.-2016/> (hämtat 2020-04-27)

Sveriges riksdag, *beslutar om lagar*, <https://www.riksdagen.se/sv/sa-funkar-riksdagen/riksdagens-uppgifter/beslutar-om-lagar/> (hämtat 2020-05-15)

Vetenskapsrådet, *forskningsestetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*, ISBN: 91-7307-008-4, Elanders Gotab.

<http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> (hämtat 2020-05-17)

2016/17: SfU9, "Riksrevisionens rapport om asylboenden"

<https://data.riksdagen.se/fil/B2BB922A-9D8F-4412-BA4B-0AD30ED434FB>

(hämtat 2020-05-05)

2018/19: SfU26, "Förlängning av lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige"

<https://data.riksdagen.se/fil/B7CCFF40-8426-4A4C-894B-07CBB9AEA215>

(hämtat 2020-05-10)

SFS 1986:223, förvaltningslag, Stockholm: Justitiedepartementet

SFS 1994:137, *lag om mottagande av asylsökande m.fl.* Stockholm: Justitiedepartementet

SFS 2016:850, "lag om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige", Stockholm: Justitiedepartementet

SFS 2019:507, "tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige", Stockholm: Justitiedepartementen

Sfu26 bet 2018/19, *förlängning av lagen om tillfälliga begränsningar av möjlighet att få uppehållstillstånd i Sverige*. Stockholm: Justitiedepartementen

SOU 2016:9, "Plats för nyanlända i fler skolor" Stockholm: utbildningsdepartementet (hämtat 2020-05-06)

Tryckta verk:

Arendt, Hannah. "The Decline of the Nation-State and the End of the Rights of Man", kapitel 9 i *The Origins of Totalitarianism*, 1951

Beckman, Ludvig, *Grundbok i idéanalys det kritiska studiet av politiska texter och idéer*, MTM, Johanneshov, 2019

Björnsson, Gunnar, Kihlbom, Ulrik & Ullholm, Anders, *Argumentationsanalys: färdigheter för kritiskt tänkande*, 2. [utökade] utg., Natur & kultur, Stockholm, 2009.

Fritz, Svensk asylpolitik, en studie kring styrning och långa handläggningstider på migrationsverket, pub. Växjö universitet; studentlitteratur, 2008.

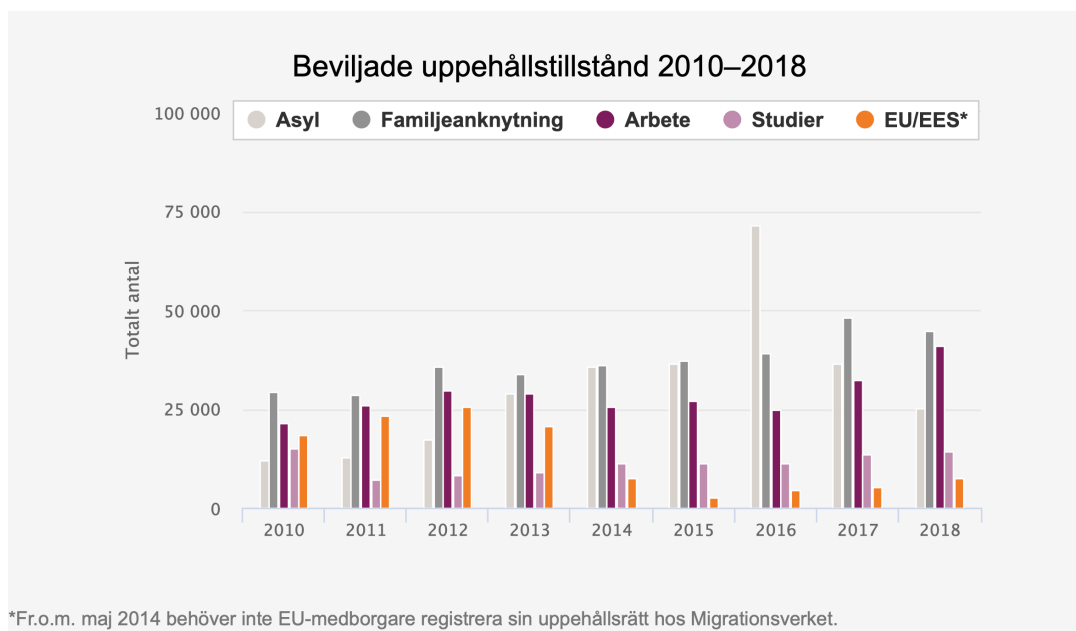
James, Susan "Rights as Enforceable Claims". *Proceedings of the Aristotelian Society*, vol. 103, s 133–147, 2003

Mirsafdari, Effat. Svensk asylpolitiken studie av väntetiderna och dess konsekvenser. Pub. Linköpings universitet: studentlitteratur, 2003

Nussbaum, Martha C. *Creating Capabilities. The Human Development Approach*. Cambridge, MA: Harvard University Press. ISBN 9780674072350, 2013

7 Bilagor

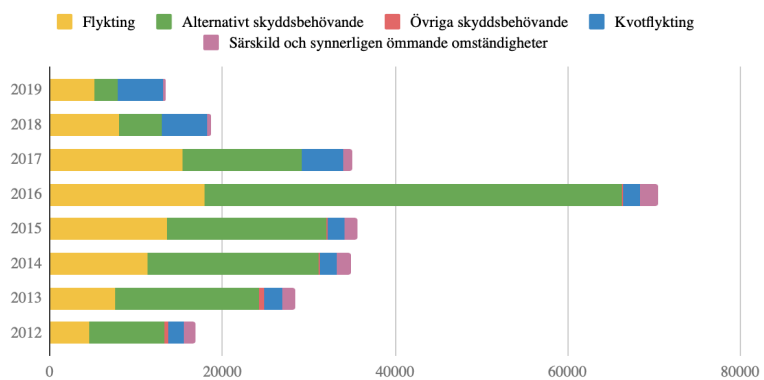
Översikter och statistik från tidigare år

84

⁸⁴ Migrationsverket, *beviljade uppehållstillstånd 2010-2018*, <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Statistik/Beviljade-uppehallstillstand-oversikter.html> (hämtat 2020-05-05)

Antal beviljade uppehållstillstånd uppdelad på asylskäl 2012–2019

85

⁸⁵ Migrationsinfo, *asylsökande i Sverige* <https://www.migrationsinfo.se/migration/sverige/asylsokande-i-sverige/> (hämtat 2020-04-17)